

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att förteckningen i tvångsmedelslagen över brott, i fråga om vilka gäller att polisen kan få rätt till teleavlyssning i samband med brottsutredningen, ändras på grund av att brotts-

benämningarna ändras då det s.k. andra skedet i totalrevideringen av strafflagstiftningen träder i kraft den 1 september 1995.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 september 1995.

MOTIVERING

1. Inledning

Tvångsmedelslagens 5 a kap. (402/95), som innehåller stadganden om bl.a. teleavlyssning, träder i kraft den 1 juni 1995. Med teleavlyssning avses enligt kapitlets 1 § 1 punkt att "ett meddelande som befordras till eller från en viss teleanslutning genom ett allmänt eller något annat telenät som omfattas av telelagen (183/87) i hemlighet avlyssnas eller upptas för utredning av innehållet i meddelandet". För teleavlyssning krävs tillstånd av domstol i varje enskilt fall.

I 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen räknas alla de brott upp i fråga om vilka gäller att domstol kan ge tillstånd till teleavlyssning i samband med utredningsarbetet. Hit hör bl.a. vissa högförräderi- och landsförräderibrott. Lagen om ändring av strafflagen (578/95), det s.k. andra skedet i totalrevideringen av strafflagstiftningen, träder i kraft den 1 september 1995. Då ändras bl.a. stadgandena om högförräderi och landsförräderi, våldsbrott och allmänfarliga brott. Därför bör också brottsförteckningen i kapitlets 2 § ses över. Det har också lagutskottet (LaUB 24/1994 rd) förutsatt då det behandlat regeringens proposition med förslag till lagstiftning om teleavlyssning och teleövervakning samt teknisk observation (RP 22/1994 rd, s. 4).

2. Nuläge och föreslagna ändringar

Enligt 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen kan tillstånd till teleavlyssning beviljas för undersökningen av följande brott: högförräderi enligt 11 kap. strafflagen, landsförräderi enligt 12 kap. 2 § strafflagen, brott som avses i 12 kap. 5 eller 7 § strafflagen, mord (SL 21:2), dråp (21:2), tagande av gisslan (25:9 a), grovt rån (31:2), yrkesmässigt häleri (32:3), kapning av luftfartyg (34:14 a), luftfartssabotage (34:14 b), grov penningförfalskning (37:2), grovt narkotikabrott (50:2), grov utpressning (31:4) och grovt ocker (36:7) samt straffbart försök till dessa brott.

Regeringens proposition (RP 22/1994 rd, s. 13-14) utgick ifrån att teleavlyssning skall

kunna användas endast i förundersökning av grova brott. Dessutom skall brotten vara sådana att andra undersökningsmedel inte är tillräckliga för undersökningen av dem och att teleavlyssningen är till synnerlig nytta. Teleavlyssningen är ett särskilt effektivt medel om den kriminella verksamheten består av olika skeden och flera personer är delaktiga i verksamheten, varvid moderna telemassmedier ofta måste användas för att målen för verksamheten skall kunna uppnås. Utgående från erfarenheter i de övriga nordiska länderna antog man i regeringens proposition att teleavlyssning kommer att behövas framför allt i undersökningen av grov narkotikabrottslighet. Andra grova brott som har sådana drag att teleavlyssning kunde användas i utredningen av dessa är enligt den nämnda propositionen högförräderi och landsförräderi, terrorismbrott samt vissa egendomsbrott med inslag av grovt våld.

För grov utpressning och grovt ocker, som vid riksdagsbehandlingen fogades till förteckningen i 2 § i 5 a kap., stadgas lindrigare straff än för de övriga i paragrafen uppräknade brotten. Lagutskottet (LaUB 24/1994 rd, s.3) ville foga dessa brott till förteckningen med den motiveringen att det likväl rör sig om så allvarliga brott att teleavlyssning bör vara tillåten i utredningsarbetet. Utskottet ansåg att teleavlyssning kan antas vara till nytta i utredningen av dessa brott, eftersom förövandet av dem förutsätter sådan kommunikation med offret som kan ske med telekommunikation.

Det föreslås att 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen också i fortsättningen skall uppta en uttömmande förteckning över de brott i fråga om vilka gäller att tillstånd till teleavlyssning kan beviljas. Enligt förslaget skall paragrafen likväl skrivas om så, att dessa brott anges i numrerade punkter i en ordning som motsvarar systematiken i kapitlen i strafflagens särskilda del. I den ändring av strafflagen som träder i kraft den 1 september 1995 upptas landsförräderibrotten i 12 kap. strafflagen före högförräderibrotten, som anges i 13 kap. Tillstånd till teleavlyssning kan enligt 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen beviljas för utredning av brott som nämns i 11 kap. och 12 kap. 2, 5 och 7

§§ strafflagen. Det föreslås att paragrafen ändras så, att televlyssning skall vara möjlig vid undersökningen av följande brott: *äventyrande av Finlands suveränitet* (12:1), som ersätter straffstadgandet i gällande 11 kap. 2 § 2 punkten, *krigsanstiftan* (12:2), som ersätter straffstadgandet i gällande 12 kap. 5 § 1 mom. 1 punkten, *landsförräderi* (12:3) och *grovt landsförräderi* (12:4), som ersätter straffstadgandet i gällande 12 kap. 2 §, *spioneri* (12:5) och *grovt spioneri* (12:6), som till större delen ersätter straffstadgandet i gällande 12 kap. 7 §), *röjande av statshemlighet* (12:8), som ersätter straffstadgandet i gällande 12 kap. 7 § 3 mom., *olovlig undermåttelseverksamhet* (12:9), som ersätter straffstadgandet i gällande 12 kap. 7 § 2 och 3 mom., samt *upprätthållande av landsförrädisk förbindelse* (12:12), som ersätter straffstadgandet i gällande 12 kap. 9 § 3 mom.

Det föreslås att stadgandet om upprätthållande av landsförrädisk förbindelse fogas till förteckningen i 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen, trots att straffskalan för sådan verksamhet utgörs av böter eller fängelse i högst två år, eftersom det ligger i Finlands intresse att förebygga landsförrädisk verksamhet innan den kriminella verksamheten framskridit så långt att den medför skada för Finland.

Enligt förslaget skall i förteckningen upptas alla brott som anges i strafflagens nya 13 kap. som gäller högförräderibrott, utom sådan olaglig militär verksamhet som avses i 4 §. Stadgandet i sisenämnda paragraf ersätter det straffstadgande som återfinns i gällande 16 kap. 8 a § strafflagen och som enligt 5 a kap. tvångsmedelslagen inte möjliggör televlyssning.

Av de brott som anges i strafflagens nya 25 kap. skall enligt förslaget grovt frihets-

berövande (25:2) och människorov (25:3), för vilka maximistrafen är fängelse i fyra respektive tio år, fogas till förteckningen i 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen.

Av de brott som anges i strafflagens nya 34 kap., som rör allmänfarliga brott, föreslås sabotage (34:1), trafiksabotage (34:2), grovt sabotage (34:3), grovt äventyrande av andras hälsa (34:5), kärnladdningsbrott (34:6) och kapning av fartyg (34:11) bli fogade till förteckningen i 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen. Av dessa brott motsvarar trafiksabotage, grovt sabotage och kapning av fartyg bl.a. de i den nuvarande förteckningen nämnda brotten kapning av luftfartyg och luftfartssabotage.

Av de brott som anges i strafflagens nya 48 kap. som gäller miljöbrott skall till förteckningen i 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen fogas grov miljöförstöring (48:2), för vilket maximistrafen är fängelse i sex år.

3. Propositionens verkningar

Propositionen har inga ekonomiska eller organisatoriska verkningar.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet och i samarbete med inrikesministeriet.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som den ändring av strafflagen som omfattar det s.k. andra skedet i totalrevideringen av strafflagstiftningen, dvs. den 1 september 1995.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

L a g
om ändring av 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/87), sådant detta lagrum
lyder i lag av den 24 mars 1995 (402 /95), som följer:

5 a kap.

**Teleavlyssning, teleövervakning och
teknisk observation**

2 §

Förutsättningar för teleavlyssning

När någon är skäligen misstänkt för

1) äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiftan, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, röjande av statshemlighet, olovlig underrättelseverksamhet, upprätthållande av landsförrädisk förbindelse,

2) högförräderi, grovt högförräderi, förberedelse till högförräderi,

3) mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter,

4) grovt frihetsberövande, människorov, tagande av gisslan,

5) grovt rån, grov utpressning,

6) yrkesmässigt häleri,

7) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning av fartyg,

8) grovt ocker,

9) grov penningförfalskning,

10) grov miljöförstöring,

11) grovt narkotikabrott, eller för

12) straffbart försök till ovan nämnda brott, kan den myndighet som handhar förundersökningen av brottet beviljas tillstånd att avlyssna och uppta telemeddelanden som den misstänkte sänder med hjälp av en teleanslutning som han innehar eller som han annars kan antas använda eller som befordras till en sådan teleanslutning och är avsedda för den misstänkte, om de uppgifter som fås genom avlyssning kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet.

Denna lag träder i kraft den 1995.

Helsingfors den 12 maj 1995

**Republikens President
MARTTI AHTISAARI**

Justitieminister *Sauli Niinistö*

L a g

om ändring av 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/87),
sådant detta lagrum lyder i lag av den 24 mars 1995 (402/95), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a kap.

Teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation

2 §
Förutsättningar för teleavlyssning

När någon är skäligen misstänkt för högförräderi enligt 11 kap. strafflagen, landsförräderi enligt 12 kap. 2 § strafflagen eller ett brott som avses i 12 kap. 5 eller 7 § strafflagen eller för mord, dråp, tagande av gisslan, grovt rån, yrkesmässigt häleri, kapning av luftfartyg, luftfartygssabotage, grov penningförfalskning, grovt narkotikabrott, grov utpressning eller grovt ocker eller för ett straffbart försök till dessa brott, kan den myndighet som handhar förundersökningen av brottet beviljas tillstånd att avlyssna och uppta telemeddelanden som den misstänkte sänder med hjälp av en teleanslutning som han innehar eller som han annars kan antas använda eller som befordras till en sådan teleanslutning och är avsedda för den misstänkte, om de uppgifter som fås genom avlyssning kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet.

2 §
Förutsättningar för teleavlyssning

När någon är skäligen misstänkt för

- 1) *äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiftan, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, röjande av statshemlighet, olovlig underrättelseverksamhet, upprätthållande av landsförrädisk förbindelse,*
- 2) *högförräderi, grovt högförräderi, förberedelse till högförräderi,*
- 3) *mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter,*
- 4) *grovt frihetsberövande, människorov, tagande av gisslan,*
- 5) *grovt rån, grov utpressning,*
- 6) *yrkesmässigt häleri,*
- 7) *sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning av fartyg,*
- 8) *grovt ocker,*
- 9) *grov penningförfalskning,*
- 10) *grov miljöförstöring,*
- 11) *grovt narkotikabrott, eller för*
- 12) *straffbart försök till ovan nämnda brott,*

kan den myndighet som handhar förundersökningen av brottet beviljas tillstånd att avlyssna och uppta telemeddelanden som den misstänkte sänder med hjälp av en teleanslutning som han innehar eller som han annars kan antas använda eller som befordras till en sådan teleanslut-

ning och är avsedda för den misstänkte, om de uppgifter som fås genom avlyssning kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet.

Denna lag träder i kraft den
19 .
